

Bevisstgjørende om pasientjournalen

Eva Brekke

Nasjonal kompetansetjeneste for samtidig rusmisbruk og psykisk lidelse, Sykehuset
Innlandet

Pasientjournalen er både nyttig og nødvendig som arbeidsverktøy. Denne boka tilbyr bevisstgjøring, kunnskap og refleksjon rundt egen journalpraksis.

BOK Pasientjournalen – språk, dokumentasjon og helsekompetanse **REDAKTØRER** Magne Nylenna, Erlend Hem & Nina Husom **ÅR** 2023 **FORLAG** Tidsskriftet Michael (Utgave 20: Supplement 31), Det norske medisinske selskap **SIDER** 207

Selv om psykologer er en yrkesgruppe som gjerne er opptatt av litteratur, er det nokså lite oppmerksomhet rundt den sjangeren vi bruker mest, nemlig pasientjournalen. Derfor er det spennende med en helt fersk bok viet til dette temaet. Pasientjournalen – språk, dokumentasjon og helsekompetanse er utgitt som supplement til det medisinske tidsskriftet Michael, med støtte fra Språkrådet og Direktoratet for e-helse. Den bygger på utgivelsen Helsespråk fra 2021, utgitt på samme sted. Redaktørene Nylenna, Hem og Husom er medlemmer av Gruppe for medisinsk fagspråk, men boka har en tverrfaglig profil, hvor både psykologer, språkvitere, jurister og andre faggrupper er representert.

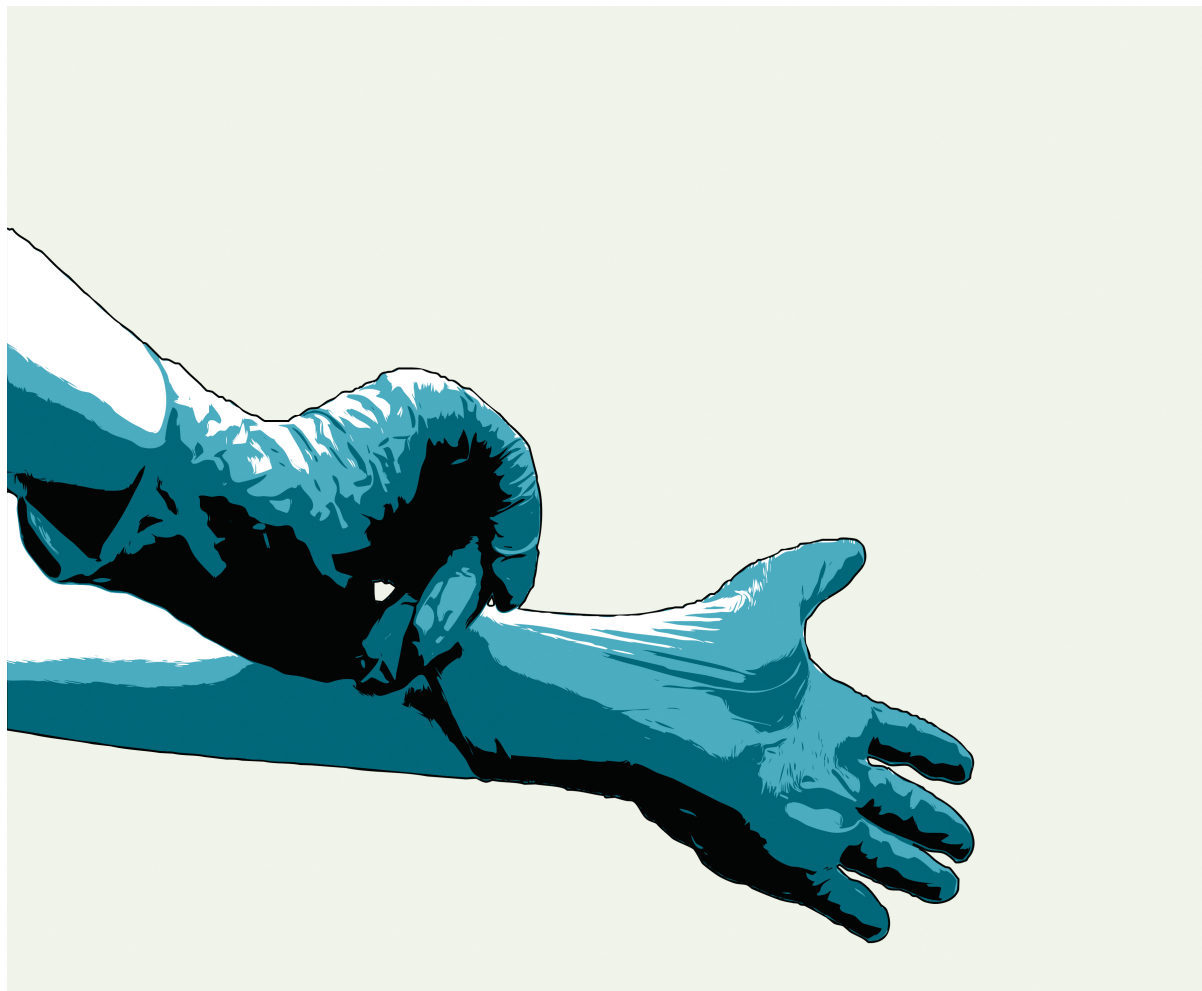
Boka åpner for bevisstgjøring, kunnskap og refleksjon rundt journalens forskjellige funksjoner, og dilemmaer som oppstår i vektingen av disse. Journalspråket har – som undertittelen tilsier – en sentral plass. Gjennom 22 kapitler dekkes temaer som helsekompetanse og brukermedvirkning, e-helse og kunstig intelligens, jus og etikk, for å nevne noen. Ikke alle kapitlene er like relevante for psykologer – for eksempel kapitlene om e-helse og språkteknologi, allmenntidsskriftet, legevakt, Legemiddelverket og sykepleie – men jeg vil tro at boka som helhet har interesse for mange av mine kolleger.

Fra subjekt til objekt

To av kapitlene retter seg særlig mot psykisk helsevern, og disse ligger naturlig nok tette opp mot psykologers arbeidshverdag. Anne Høye og Siren Hoven drøfter dilemmaet mellom juridiske hensyn og god kommunikasjon, mens Hilde Flata gjennomgår forskning om pasienter og behandleres erfaringer med journalinnsyn. Det er interessant å lese forfatterens betraktninger om hvordan økt vektlegging av juridiske hensyn kan føre til en mer defensiv praksis («ryggen fri») og et mer fremmedgjørende journalspråk, hvor pasienten omtales «mer som objekt enn et samarbeidende subjekt». Dette underbygges av Anne Kjersti Befrings kapittel om rettslige perspektiver på pasientjournalen, som også er høyst relevant for psykologer. Hun gir en oppdatert gjennomgang av journalens ulike formål og drøfter hvilke konflikter dette kan medføre. Hvordan ivaretas for eksempel konfidensialiteten i møte med innsynsretten?

Språket som gummihandske

Sykehusprest Aud Irene Svartvasmos refleksjoner om journalspråket og hvem det gjør oss til, er tankevekkende. Det presise og effektive journalspråket i dagens helsevesen sammenlignes med en gummihandske som skaper en beskyttende avstand mellom behandler og pasient, men samtidig hindrer berøring og fremmedgjør både pasient og behandler. Gjennom litterære referanser argumenterer hun for et mer menneskelig journalspråk hvor både pasient og behandler trer frem som person. Hun viser hvordan sykehuspresten som eksistensiell samtalepartner har en viktig rolle som motvekt til det moderne journalspråket. Her har jeg skrevet et spørsmål i marginen i mitt eksemplar: «Hva med psykologer?» Og det er betimelig å spørre hvor vi plasserer oss i det journalspråklige landskapet. Hvilket språk bruker psykologer i omtale av pasienter, og hva slags behandlere og samtalepartnere gjør språket oss til?

GUMMIHANSKE Journalspråket skaper en beskyttende avstand mellom behandler og pasient, skriver artikkelforfatteren.

Illustrasjon: PaulJoshi / Shutterstock / NTB Scanpix

Vi har alle en journal

Behandler og pasient er roller vi inntar, med ulike rettigheter og oppgaver, men de aller fleste behandlere har også selv en eller annen form for pasientjournal. Det var befriende å lese Marit Aschehougs kapittel om hvor vanskelig det kan være å få tilgang til egen journal, enten det er elektronisk eller på papir. Selv for en person med høy helsekompetanse kan det være vanskelig å finne fram til egen journal. Bokas vektlegging av klarspråk som verktøy for pasientmedvirkning er også relevant for psykologer.

Det presise og effektive journalspråket i dagens helsevesen sammenlignes med en gummihanske ...

Det definerte formålet med boka er å bevisstgjøre både forfattere og lesere om betydningen av språket som brukes i pasientjournaler. Dette lykkes boka med, og i bredere forstand enn forventet. I tillegg drøftes og belyses journalens ulike funksjoner.

Boka er åpent tilgjengelig under fanen «Supplementer» på nettsiden www.michaeljournal.no, og man kan enkelt gå inn og lese utvalgte kapitler. Flere av kapitlene er relevante for psykologer

som ønsker bevisstgjøring rundt egen journalpraksis, eller som vil lære mer om helsespråk og helsekompetanse. Deler av boka kan også fungere som grunnlag for fagutvikling og undervisning om journalskriving, og her fyller den et behov for oppdatert faglitteratur på området.